

עפ"א (באר שבע) 9024-04-24 - מובילי הר הנגב בע"מ נ' מדינת ישראל

עפ"א (באר-שבע) 9024-04-24 - מובילי הר הנגב בע"מ ואח' נ' מדינת ישראל מחוזי באר-שבע
עפ"א (באר-שבע) 9024-04-24

1. מובילי הר הנגב בע"מ

2. דני אלקרינאוי

3. אמיר אלקרינאוי

4. חאלד אלקרינאוי

5. שאדי אבו האני

6. איימן אלקרינאוי

7. בשיר אלקרינאוי

נ ג ד

מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בבאר-שבע

[15.07.2024]

כבוד השופט, סגן הנשיא יואל עדן

ע"י ב"כ עו"ד דן צפריר

ע"י ב"כ עו"ד יפתח לנדאו

החלטה

המערערים עתרו לקיום הדיון בערעור במותב תלתא, ובהחלטה מפורטת ומנומקת קבע כב' השופט אלון אינפלד, כי הסמכות לדון בערעור נתונה לשופט יחיד.

בטיעוניהם בפני כב' השופט אינפלד הועלתה ע"י המערערים בקשה חלופית, לפיה ראוי כי הדיון יתקיים במותב תלתא, אף אם הסמכות הינה של דן יחיד. החלטה זו הינה בבקשה החלופית.

הבקשה החלופית, הינה מכח סעיף 37(ב) לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד-1984 בו ניתנה סמכות לנשיא או סגן נשיא, להורות כי הגם שערעור נדון בדין יחיד בהתאם לסעיפי המשנה של סעיף 37(ב), הוא ידון במותב תלתא.

הטיעונים אשר הועלו התייחסו הן לשאלה הראשונית של הסמכות והן לשאלת הפעלת שיקול הדעת להעברת הדיון למותב תלתא. כב' השופט אינפלד בהחלטתו דק באבחנה בין שני סוגי הטיעונים, ניתח את אלו המתייחסים לשאלת הסמכות, וההתייחסות להלן תהא אך לטיעונים שעניינם הפעלת שיקול הדעת בהתאם לסעיף 37(ב) לחוק בתי המשפט (נוסח משולב).

לטענת המערערים, בבית משפט קמא נקבעה ענישה חריגה הקובעת עונשי מאסר בפועל, אשר אינה נהוגה בבתי המשפט לעניינים מקומיים, ויש מקום לבחנה במותב תלתא; פסק הדין מבוסס על פרשנות שגויה של הוראות החוק אשר לה השלכה על אתרי בנייה בכל רחבי המדינה, ועל זכויות יסוד של אלפי קבלני בנייה ברחבי הארץ; מחוזות מרכז וחיפה מנהלים תיקי ערעור בעבירות אלו במותב תלתא, ומטעמי ניהול אחיד, ומתן הזדמנות שווה והוגנת לכל אזרח, יש לדון בפני מותב תלתא; למותב תלתא יתרון על פני דן יחיד לשם שמירה על זכויות היסוד של המערערים להליך הוגן בעניינם.

עוד נטען כי המותב שהכריע בבית משפט קמא, מונה לאחרונה כמינוי בפועל לבית המשפט המחוזי, ומשיקולי מראית פני הצדק נכון הוא שיינתן למערערים יומם בבית המשפט בערעור בזכות בפני מותב תלתא.

המשיבה הביעה עמדתה כי היא משאירה זאת לשיקול דעת בית המשפט, והוסיפה ביחס לטענה המתייחסת למותב קמא, כי חזקה על בית המשפט שיעשה צדק ומשפט ללא משוא פנים, וביחס לענישה נטען כי פסק הדין אינו יוצא דופן, מאסרים בפועל וקנסות גבוהים הוטלו זה מכבר בגין עבירות על חוקים סביבתיים, ופסק הדין לא מעלה סוגיות חדשות שמהוות נסיבה לדיון בהרכב תלתא דווקא.

לאחר שנשקלו טיעוני הצדדים, ההליך בבית משפט קמא והערעור, לא מצאתי כי יש בערעור זה כדי נסיבות וטעמים המצדיקים חריגה מהכלל אשר נקבע בדיון לקיום הדיון בדן יחיד.

ככלל, אין בהגדלת מספר השופטים הדנים בעניינו של נאשם או מערער, כדי הוספה או גריעה של זכויותיו, או להעניק לו הגנה טובה יותר.

ר' בג"צ 583/87 יהושע הלפרין נ' מ"י פ"ד מא(4), 683 (7.12.1987), בעמ' 703:

"הבקשה של העותר הייתה, כי בעניינו ידונו שלושה שופטים דווקא, אך פרט לכך שכך נדון עניינם של אנשים אחרים, שהיו מעורבים באותה פרשה, לא נוצרה התשתית לטענה, כי שיפוט על-ידי שלושה שופטים יש בו, ככלל, כדי להעניק לנאשם הגנה טובה יותר בהשוואה למי שנדון על-ידי שופט יחיד, או כי שיפוט על-ידי שלושה שופטים מעניק מידת צדק רבה יותר. המגמה כביטוייה בחקיקה היא בשנים האחרונות להרבות דווקא בסוגי משפטים, היכולים להיות נדונים לפני שופט יחיד (ראה, למשל, סעיף 501 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, שבוטל על-ידי חוק בתי המשפט (תיקון מס' 1), תשמ"ב-1982, עם חקיקת סעיף 15(א)(1) לחוק בתי המשפט (כיום סעיף 37(ב)(1) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב]) והצעת חוק בתי משפט (תיקון מס' 15), תשמ"ב-1982. האם משמעות הדבר היא, כי הכנסת צמצמה בכך זכויות האזרח, או שמא אין זאת אלא ביטוי לכך, כי בעבירות מסוימות, כפירוטן בחוק, יכולים להיעשות צדק ומשפט גם על-ידי שופט דן יחיד, וכי עניין הגדלת ההרכב שדן בעבירה, כגון זו במקרה פלוני, צריך להיות תולדה של השקפת הנשיא או סגנו על חשיבותו של העניין הספציפי העומד לדיון. נקודת המוצא היא, מכל מקום, כי משקבע המחוקק, שעבירה פלונית תידון בדרך כלל לפני שופט יחיד, אין הגדלתו של ההרכב בגדר נושא שיש לראותו כמוסיף או כגורע מבחינת זכויותיו של הנאשם. ממילא לא היה גם מקום להתייחס להרכב, התואם, כאמור, את הוראות החוק הקובע דן יחיד אלא אם הוחלט אחרת, כאל הרכב הדומה להרכב חסר, כביכול".

על הדברים במישור העקרוני, לפיהם מספר השופטים במושב אינו נתון המוסיף או גורע מזכויות נאשם, חזר בית המשפט בבג"צ 4970/05 דוד אפל נ' כב' נשיאת בית משפט השלום בתל אביב (15.6.2005):

"גודלו של ההרכב הדין בעניינו של נאשם איננו נתון המוסיף לזכויות הנאשם או גורע מהן (עניין הלפרין, בעמוד 703). על כן ודאי שאין יסוד לחשש שמעלה העותר מפני הדעה השלילית העשויה להיווצר בשל מספר השופטים שבהרכב. בהקשר זה גם יש לדחות את טענת העותר בדבר הפגיעה בזכות הטיעון שלו. כפי שנקבע בעניין הלפרין, קביעת גודל ההרכב אינו עניין המחייב שמיעה מוקדמת של הצדדים: "לו היה מדובר בעניין שבזכויותיו של הנאשם סביר היה שהמחוקק היה קובע חובה לקיים דיון טרומי בטרם הכרעה, כדי לאפשר לנאשם להשמיע טענותיו וזאת לא רק באותם מקרים בהם בחר הנאשם לבקש הרכב של שלושה" (עניין הלפרין, בעמוד 703)".

בעניין הלפרין דלעיל, הועלתה טענה כי עניינם של אחרים באותה פרשה נדון במושב תלתא, וטענה זו נדחתה כנימוק לקביעת מותב תלתא גם בעניינו של העותר, כמצוטט לעיל. מקל וחומר שאין בטענה כי בשני מחוזות אחרים נדונים עניינים אלו בערעורים במושב תלתא, כדי לתמוך בטענה למתן "הזדמנות שווה והוגנת", כטענת המערערים. הזדמנות שווה והוגנת אין עניינה לשאלה אם בהליך ידון מותב יחיד או מותב תלתא. קיום דיון בהרכב זה או אחר אינו מוסיף או גורע מזכויות נאשם, כמו גם לא מקיומה של הזדמנות שווה והוגנת.

יתרה מכך, כפי שצוין הן בעניין הלפרין והן בעניין אפל דלעיל, "אין כל היגיון בקביעת שרשרת תקדימית, המוכתבת ע"י החלטה שנפלה במקרה פלוני ... להלכה ולמעשה, יהפוך בכך ההרכב המוגדל לכלל, והדן היחיד, כאמור בחוק, יצטמצם למקרים השוליים, כביכול ...".

הכלל אשר נקבע בחוק בתי המשפט (נוסח משולב), הינו כי ערעורים אלו יידונו בדין יחיד, כאמור בהחלטת כב' השופט אינפלד.

משזהו הכלל, החריג לו צריך לטעמים של ממש. קביעת מותב במספר גדול יותר מזה אשר נקבע בדין, עניינה למקרה בו מתעוררת סוגיה בעלת עניין ציבורי רב, או שאלה עקרונית ורוחבית בעלת חשיבות והשלכות יוצאות דופן.

ר' לעניין הטעמים הנדרשים - ע"א (י-ם) 18763-04-24 דליה וולף נ' עו"ד אליהו צ'רסבקי (4.6.2024), ועפ"א 14425-02-09 נגריית אורי בלה בע"מ ואח' נ' ועדה מקומית לתכנון המרכז (27.5.2009).

לא מצאתי בערעור זה ובטענות העולות במסגרתו כי עולות סוגיות בעלות משמעות עקרונית ורוחבית עם השלכות כה יוצאות דופן, עד כדי צורך כי הדיון יתקיים במושב תלתא.

הטענות בעיקרן מתייחסות לעניינם הספציפי של המערערים, להליך הספציפי ולקביעות של בית משפט קמא ביחס אליהם. סוגיות הקשורות לפרשנות הדין, עולות לא אחת בהליכים שונים ואין משמעותן צורך בכינוס מותב תלתא. הטענה המתייחסת לעונש המאסר (בעבודות שירות), הינה ביחס לענישה הספציפית אשר הוטלה על חלק מהמערערים, וגם היא אינה עולה כדי שאלה רוחבית או עקרונית בעלת השלכות יוצאות דופן המצדיקה כינוס מותב תלתא.

אשר לטענה כי מותב קמא מונה לאחרונה במינוי בפועל לבית המשפט המחוזי - מה לנו דן יחיד ומה לנו הרכב, זה כמו אלו באותו בית משפט מחוזי, אליו מונה מותב קמא.

לאור כל האמור, הבקשה החלופית, להפעלת הסמכות מכוח סעיף 37(ב) לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), ולקיום הדיון בפני מותב תלתא, נדחית.

ניתנה היום, ט' תמוז תשפ"ד, 15 יולי 2024, בהעדר הצדדים.